

”Den mest rystende avsløringen de siste 2000 årene”: Fra Da Vinci-koden til Den Hellige Gral

Fra: www.DaVincikoden.info

Av Oskar Skarsaune,
professor i Oldkirkens historie

Hvor stammer *Da Vinci-kodens* teorier fra?

I mai 2004 ble en av de største salgssuksesser de senere år utgitt på norsk: Dan Browns *Da Vinci-koden*. I de fleste norske aviser var kulturredaktørene kloke nok til *ikke* å sende boken til anmeldelse av en faghistoriker. De forutså at boken i så fall, med hensyn til sine historiske påstander om faktiske forhold, ville blitt slaktet, og det er jo ikke interessant lesning. Dermed gikk boken enten til de vanlige anmeldere av kriminallitteratur, og de gav den glimrende kritikker for dens plot; eller til de ordinære litteraturanmelderne, som syntes den var nokså middelmådig som roman betraktet. Men alle anmeldere lot seg imponere av det store research-arbeid som var nedlagt i boken. For det hadde de jo ingen muligheter til å overprøve!¹

Noen måneder senere fikk imidlertid alle anledning til å sjekke Dan Browns kilder. Da publiserte nemlig samme norske forlag en ny bok i liknende sjanger: *Hellig blod, hellig gral*, av Michael Baigent, Richard Leigh og Henry Lincoln (opprinnelig utgitt i 1982; den norske utgaven er basert på en nyutgave med nyskrevet forord og etterord fra 1996). Meget korrekt skriver forlaget på omslaget: ”Boken som *Da Vinci-koden* er basert på.” Det viser seg nemlig at Dan Browns grundige og langvarige research-arbeid stort sett har bestått i at han har lest *Hellig blod, hellig gral* (heretter forkortet *Hellig blod, hellig gral*).²

¹ Et flatterende utvalg presseklipp om boken er gjengitt på dens to siste sider.

² Han bygger i tillegg på tre bøker som i sin tur bygger på *Hellig blod, hellig gral*: Lynn Picknett, Clive Prince, *The Templar Revelation: Secret Guardians of the True Identity of Christ* 1997; Margaret Starbird, *The Woman with the Alabaster Jar: Mary Magdalen and the Holy Grail* 1993; Margaret Starbird, *Goddess in the Gospels: Reclaiming the Sacred Feminine* 1998. På alle punkter der Brown påstår noe som han ikke har funnet i *Hellig blod*, har han det fra en av disse tre bøkene. Påstanden om at personen til venstre for Jesus på Leonardo Da Vinci’s ”Nattverden” er Maria Magdalena, er for eksempel hentet fra boken til Picknett og Prince..

Ifølge ham selv tok dette research-arbeidet ett år. Men Dan Brown har ikke gjort mye mer enn å ta de fantastiske historiske teoriene i *Hellig blod, hellig gral* som historiske fakta, og har så resirkulert dem i sitt eget kriminal-historie-plot. Der legges teoriene til Baigent og Co i munnen på *Da Vinci-kodens* fiktive ”forskere”, Robert Langdon og Leigh Teabing. Det er ikke underlig at forfatterne av *Hellig blod, hellig gral* saksøkte Brown – de mener de har krav på en del av Browns eventyrlige inntekt av sin bok. Han har tjent mye mer på deres teorier enn de selv har gjort.

Det er en viktig sjanger-forskjell på de to bøkene: *Da Vinci-koden* presenterer seg som fiksjon, en kriminalroman, men foregir å inneholde holdbare historiske teorier innenfor fiksjonens ramme. *Hellig blod, hellig gral* presenterer seg overhodet ikke som fiksjon, men som epokegjørende historisk forskning av dokumentar-typen (den ene av forfatterne, Henry Lincoln, er produsent av dokumentar-programmer på TV; de to andre er litterater; ingen av dem er historikere av fag). I Skavlans talk-show ”Først og sist” før jul i 2004 ble *Hellig blod, hellig gral* omtalt som den ”fag-boken” som *Da Vinci-koden* bygger på.

Spørsmålet om den faglige holdbarhet i de historiske påstander som Landon og Teabing fremsetter i *Da Vinci-koden*, blir dermed identisk med spørsmålet om hvor holdbar historieforskningen i *Hellig blod, hellig gral* er. Det er det siste spørsmålet som vil få hovedfokus i det følgende.

Budskapet i *Hellig blod, hellig gral*

La meg først kort gjengi hovedlinjene i den teori som lanseres i *Hellig blod, hellig gral*. I tiårene rundt år 1200 ble det i Europa skrevet fortellinger om ”gralen”, den skål som fanget opp Jesu blod da han døde. Forfatterne av *Hellig blod, hellig gral* hevder at følger man disse fortellingene bakover, ender man opp hos Jesus selv. Han giftet seg med Maria Magdalena, og fikk barn med henne. Deres ekteskap dannet begynnelsen på et stort dynasti. Jesu familie med Lasarus, Maria Magdalena og Marta i spissen dro sammen med Josef fra

Arimatea og noen andre til Marseille i Frankrike. Gralsfortellingene handler egentlig ikke om et bokstavelig beger i det hele tatt, men i virkeligheten om kongelig blod. De viser seg da i følge forfatterne å handle om Maria Magdalena som i sin livmor tok i mot Jesu kongelige blod, og som slik ble mor til et stort kongehus. Denne slekten føres videre i den første franske kongeætt i middelalderen, merovingerne.

Organisasjonen Prieuré de Sion (Sion-ordenen) i Frankrike sitter på de endelige bevis for denne fortellingen, og ledes av moderne etterkommere etter merovingernes, og dermed Jesu, ætt. Men de endegyldige bevisene for dette har heller ikke bokens forfattere fått se. Boken slutter med et håp om fred i verden; det kan oppnås når denne organisasjonen viser kortene. Da blir Jesu drøm om et jordisk kongedømme omsider oppfylt, når hans moderne etterkommere igjen, og med rette, gjenerobrer den franske kongetrone. Dette vil skape "et teokratisk, forenet Europa; en trans- eller paneuropeisk konføderasjon sammenføyd til et moderne imperium som skal regjeres av et dynasti av Jesu etterkommere. Dette dynastiet ville ikke bare sitte på en trone med politisk eller verdslig makt, men antakelig også på Sankt Peters trone i Roma" (s.451). Prieuré de Sion skal ha en nøkkelrolle som parlament i dette riket.

Den virkelige historien om Sion-Ordenen³

Helt avgjørende for historiekonstruksjonen i *Hellig blod, hellig gral* er det materiale om den såkalte *Prieuré de Sion* som forfatterne har hatt tilgang til, dels gjennom publiserte bøker og artikler, dels gjennom dokumenter deponert i det franske nasjonalbibliotek i Paris. Disse forskjellige kildene er

³ Dette og de følgende avsnitt bygger på følgende litteratur: Jean-Jacques Bedu, *Rennes-le-Château: autopsie d'un mythe*. Toulouse: Éditions Loubatières, 2002 (første utgave: 1990); Patricia Briel, "Pierre Plantard, founder of the Priory of Sion, an oddball in search of royal descent," engelsk oversettelse av en artikkel i *Le Temps*, Genève 15. mars 2004; Alain Jourdan, "A best-seller is inspired by an old swindle originating in Annemasse," engelsk oversettelse av en artikkel i *Tribune de Genève*, 16. sept. 2004; Marie-France Etchegoin, "An enquiry into the sources of 'The Da Vinci Code'," engelsk versjon av artikkel i *Le Nouvel Observateur*, 9. sept. 2004. Disse tre artiklene er tilgjengelige på internett-stedet *priory-of-sion.com*, som drives av Paul Smith. Foruten disse artiklene har han her også samlet autentiske aktstykker og annen dokumentasjon om Pierre Plantard og Sion-ordenen.

listet opp under overskriften "Prieuré-dokumentene" på sidene 512–13 i boken. Det dreier seg dels om publikasjoner utgitt under forfatterens rette navn, som for eksempel Philippe de Chérisey, S. Roux og Anne Lea Hisler, og dels under pseudonyme navn, hvorav det viktigste er Henri Lobineau.

Bak dette pseudonymet, og bak flere av de andre, skjuler det seg en mann ved navn Pierre Plantard. Av den øvrige anførte litteratur i boken kunne også Gérard de Sèdes ulike bøker godt ha vært regnet med blant "Prieuré-dokumentene". Spørsmålet om hvor holdbar eller uholdbar historiekonstruksjonen i *Hellig blod, hellig gral* er, avhenger derfor av den historiske holdbarheten i disse kildene. For å få svar på det spørsmålet, er det nødvendig å se litt nærmere på hovedmannen bak Prieuré-dokumentene, Pierre Plantard.

Pierre Plantards liv og meritter

Hans fulle navn var Pierre Athanase Marie Plantard, født 18. mars 1920 i Paris. I begynnelsen av 2. verdenskrig opprettet han to ultranasjonalistiske, høyreekstremistiske og antisemittiske "foreninger": *Renovation Nationale Française* og den losje-aktige *Alpha Galates*. Den sistnevnte hadde forbud mot jøders adgang i sine statutter. Plantard utga også et blad, *Vaincre*, med klart antisemittisk og delvis fascistisk innhold. Begge foreningene var rojalistiske og mot revolusjonen i 1789, og i det hele tatt mot det moderne franske demokrati. Målet var å gjeninnføre kongedømmet. I realiteten var foreningene i hovedsak fiktive, med fiktive medlemslister.

Under annen verdenskrig støttet Plantard aktivt det franske quisling-regimet i Vichy. I desember 1940 skrev han et brev til feltmarskalk Petain, hvor han advarte mot en påstått sammensvergelse mellom jøder og frimurere. Slik pådro han seg myndighetenes oppmerksomhet; det gjorde han også fordi han hadde stiftet de to organisasjonene uten myndighetens godkjenning. Det ble innledet etterforskning og sak mot ham, og han ble dømt til fire måneders fengsel.

I en politirapport beskrives han slik: "Plantard, som skryter av å ha forbindelse med tallrike politikere, synes å være en av disse tåpelige, selvhøytidelige unge menn som leder mer og mindre fiktive grupper i et forsøk på å synes viktige... Ifølge innsamlet informasjon har denne foreningen [*Renovation Nationale Française*] til nå ikke vært aktiv. Den har omtrent 50 medlemmer; disse trekker seg så snart de blir kjent med dens formann, og innser at foreningen ikke har noe seriøst formål."

Sion-ordenen: Første forsøk

Etter krigen flyttet Plantard, omkring 1951, til den

lille byen Annemasse. Han hadde da giftet seg med Anne Lea Hisler. I Annemasse stiftet han i 1956 sammen med André Bonhomme en interesseforening som han kalte *Prieuré de Sion*. Navnet Sion her har ingen ting med Jerusalem å gjøre, men siktet til et lokalt fjell, Mont Sion, i nærheten av Genève. Formålet var dels å kjempe mot husleieøkning for folk som bodde i kommunale boliger, dels å støtte en opposisjonskandidat ved de lokale valg. Foreningen ble snart nedlagt, da Plantard på nytt måtte i fengsel for "forføring av mindreårige".

Sion-ordenen: Andre forsøk

I 1962 gjenopplivet han imidlertid *Prieuré de Sion*, og nå fremtrådte foreningen med en helt ny og betydelig mer ambisiøs målsetting. Plantard presenterte seg nå som rettmessig etterkommer av den gamle merovingiske kongeætten i det gamle Franker-riket; han hadde allerede tidligere begynt å kalle seg "Pierre de France", og føyde det mer kjente adelsnavn Saint-Clair til sitt eget. Hans hustru publiserte i 1964 resultatet av disse genealogiske konstruksjonene under tittelen *Rois et gouvernants de la France*. Genealogien er like fiktiv som det meste Plantard laget.

I denne genealogien utledet han sin egen slekt fra korsfarerhøvdingen Godfrey de Bouillon, som angivelig var merovinger.⁴ Plantard påstod samtidig at det var denne Godfrey som hadde stiftet *Prieuré de Sion* i 1099! Ikke bare det: Plantard hadde nå også laget en liste over stormesterne i denne ordenen, blant dem Leonardo da Vinci, Isaac Newton, Victor Hugo og Claude Debussy!

Men dette var ikke nok, Plantard forsøkte å gjøre sin Sion-orden mer troverdig gjennom å knytte den til en annen moderne myte: den i 1960-årene svært populære historien om presten Bérenger Saunière. Den historiske bakgrunn er i korthet følgende: I årene 1885 til 1910 var Saunière prest i den lille landsbyen Rennes-le-Château. I 1887 begynte han restaurerings-arbeider i den lille landsbykirken, noen år senere bygget han seg en villa som

⁴ Som uttrykk for hvordan forfatterne av *Hellig blod, hellig gral* forholder seg til opplysninger fra Plantard, gjengir jeg deres egen kommentar til de forsøk de gjorde på å få hans stamtavle bekreftet: "Under arbeidet med å skrive denne boken har vi konsultert et stort antall verk om adelsfamilienes genealogi, både fra gammelt av og nåtidens. Vi fant aldri en eneste referanse til tittelen Plantard de Saint-Claire. Det at vi ikke fant referanse til hans navn, betyr imidlertid ikke at påstandene er ugyldige, spesielt siden han selv påstår at familiens sanne røtter har vært holdt hemmelig i århundrer." (s. 545, note 21). Kursiveringen i sitatet er min; sitatet taler for øvrig for seg selv.

prestebolig, Villa Béthanie, og et bibliotek med et tårn, kalt Tour Magdala. Mange undret seg over at presten hadde penger til alt dette.

Forklaringen er i ettertid blitt åpenbar gjennom prestens regnskapsbøker og den kirkelige rettssak som senere førte til hans avsettelse: Han hadde drevet det stort i å lese sjelemesser og ta seg betalt for dem, og mottok i tillegg veldedige gaver fra mange av dem han på denne måten fikk kontakt med.⁵ I årene 1908-10 pågikk det en langvarig kirkelig rettssak mot ham. Han var kommet håpløst på etterskudd i å lese de mange messer han hadde mottatt betaling for, og han undergravde "markedet" for andre prester. Han ble dømt til å tilbakebetale pengene til dem han ikke hadde mulighet for å lese messer for, og døde i 1917 som en fattig mann. Hans husholderske Marie Dénarnaud hadde først senere mulighet for å betale hans begravelse.

Den samme Marie Dénarnaud fikk i 1946 mulighet for å selge prestens eiendom til Noel Corbu. Han åpnet så en restaurant der. Antakelig har Marie Dénarnaud, for å få Corbu på kroken som kjøper, fortalt ham eventyrlige historier om at Saunière egentlig var ufattelig rik, og at dette hadde sammenheng med en skatt han hadde funnet på eiendommen eller under restaureringen av kirken. Corbu så det kommersielle potensialet i denne historien og utbygde den ytterligere. I hans versjon lød den slik: Under korstogene hadde Ludvig den Frommes mor blitt redd for at den franske kronas kassareserve ikke var trygg i Paris, og hadde latt den frakte til Rennes-le-Château. Her ble lokaliseringen glemt, og denne eventyrlig rike skatten var det pater Saunière fant i 1891! Han fant også pergamentruller som listeførte skatten, og ifølge disse svarte dens verdi til ca. fire tusen milliarder moderne Francs.⁶

I 1956 fikk Corbu besøk av en godtroende journalist fra magasinet *La Dépêche du Midi*, og dermed var Corbus fantastiske fortelling litterært lansert. Nå strømmet det av eventyrere og "forskere" av Indiana Jones' kaliber til den beskjedne restauranten i Villa Béthanie, og de mest fantasifulle "utgravninger" ble gjort. Verken da eller siden er noe som helst blitt funnet.⁷

⁵ Hos J.-J. Bedu, *Rennes-le-Château*, s. 95–142, foreligger en godt dokumentert fremstilling av dette, basert på Saunières bevarte regnskapsbøker.

⁶ Corbus versjon av historien er dokumentert hos Claire Corbu og Antoine Captier, *L'Héritage de l'abbé Saunière*. Nice: Belisane, 1985, s. 57–59; også sitert hos Bedu, s. 213–15.

⁷ Flere fornøyelige og bisarre "utgravninger" i rene Indiana Jones-stil er gjenfortalt hos Bedu, s. 216–20.

Det var tidlig på 1960-tallet at Plantard og hans to venner, journalisten Gérard de Sède og markien Philippe de Chérisey, fattet interesse for Corbus eventyrlige Saunière-historier. De omformet historien på avgjørende punkter, og spritete den opp ved å hevde at det slett ikke var det franske kongehus sin skatt Saunière hadde funnet, men tvert om tempelridderens skatt, som blant annet omfattet de verdigjenstander fra templet i Jerusalem som Titus hadde hatt med seg til Roma i 70 e. Kr. Videre hevdet de å sitte på originalene av noen pergamentruller som Saunière hadde funnet i den gamle hule søylen som bar kirkens alter.⁸

Disse rullene inneholdt "kodete" opplysninger av den aller største betydning, blant annet for spørsmålet om det merovingiske kongehus og dets moderne arvtakere. I tillegg skrev Plantard selv en genealogisk fremstilling under pseudonymet Henri Lobineau, som, foruten hans egen påståtte avstamning fra Merovinger-dynastiet, inneholdt sensasjonelle opplysninger om Sion-ordenens stiftelse i 1099 og dens senere liste av stormestre.

Det ble nå også hevdet at "skatten" i Rennes-le-Château egentlig tilhørte Sion-ordenen! Alt dette legendestoffet ble samlet, utbygget, og forsøkt presentert som seriøs historie av Gérard de Sède i 1967, i boken *L'Or de Rennes*. Denne er blitt mange gral-jegeres bibel, også for forfatterne av *Hellig blod, hellig gral*. Her antyder de Sède at merovingerslekten kan stamme fra Benjamins stamme i Israel! Noen påstand om at merovingerne nedstammer fra Jesus og Maria Magdalena, inneholder imidlertid ikke hans bok eller noen andre av "Prieuré-dokumentene".

Det utviklet seg snart en skarp konflikt mellom de tre reelle utgiverne av de Sèdes bok; de to andre, Plantard og Chérisey, mente de var blitt lovet andel i de Sèdes inntekter av boken, men de Sède beholdt alt selv. Philippe de Chérisey gikk da åpent ut (i 1971) og fortalte at det var han som hadde fabrikkert de angivelig svært gamle pergamentrullene.⁹

⁸ Søylen var verken hul eller gammel, jfr. tekst og foto hos Bedu, s. 222.

⁹ Chériseys erklæring om dette er gjengitt i Jean Markale, *Rennes-le-Château et l'Énigme de l'or maudit*. Paris: Pygmalion, 1989, s. 225. Chériseys forfalskninger befant seg i 1996 i Jean-Luc Chaumeils besittelse, han viste dem frem i en TV-dokumentar produsert av BBC det året. Her kunne man se Plantards egenhendige kommentar i marginen: "Dette er det originale dokument, fabrikkert av Philippe de Chérisey, og som Gérard de Sède reproduserte i sin bok *L'Or de Rennes*". Jfr. Paul Smith, "Priory of Sion Misconceptions", note 14 (*Priory-of-sion.com*).

Bedre gikk det ikke med Plantards egen fabrikkasjon av den angivelige listen over Sion-ordenens stormestre. En av hans medarbeidere, Jean-Luc Chaumeil, avslørte at Plantards Sion-orden og dens liste av stormestre bare var fantasifulle bedrag, og han begynte å publisere dokumentasjon angående dette, blant annet om flere av Plantards fengselsdommer for bedrag. Plantard så seg derfor nødt til å trekke seg fra Prieuré de Sion i 1984; det betydde i praksis at ordenen var lagt død.

Sion-ordenen: Tredje forsøk

Men i 1989 prøvde han å gjenopplive ordenen for tredje gang. Han sa nå at den listen over stormestre som var gjort kjent tidligere, i virkeligheten var en forfalskning laget av en viss Philippe Toscan du Plantier – under påvirkning av LSD! Han hevdet nå at Sion-ordenen ikke hadde noe med Godfrey de Bouillon å gjøre, eller med Tempelridderordenen, men at den var grunnlagt i 1681 i Rennes-le-Château. Dessuten føyde han inn et nytt navn i rekken av stormestre fra nyere tid: Roger-Patrice Pelat, en nær venn og medarbeider av president François Mitterand.

Dette viste seg ikke å være smart. Denne Pelat ble i 1993 etterforsket i en korrupsjonsskandale, og siden Plantard hadde nevnt ham som stormester i Sion-ordenen, ble også Plantard kalt inn til avhør. Han erklærte da under ed at hele Sion-ordenen, dens angivelige historie og listen over stormestre, var hans eget påfunn. Etter dette sluttet Plantard enhver aktivitet på vegne av den påståtte orden, og man kan med god rimelighet regne 1993 som ordenens opphør. Den hadde i hele sin historie, fra 1956, i det vesentlige eksistert i Plantards fantasi, og etter hvert også i en rekke godtroende leseres fantasi.

Sion-ordenen: Ettervirkninger

Etter hvert var det imidlertid ikke bare godtroende journalister og ivrige grals-jegere som kastet seg inn i debatten om den eventyrlige skatten i Rennes-le-Château, og dennes eventuelle sammenheng med Sion-ordenen. I 1974 tok en seriøs historiker fatt i stoffet, René Descadeillas i boken *Mythologie du trésor de Rennes* (Mémoires de la société des arts et des sciences de Carcassonne 4.7.2), Carcassonne 1974. I denne boken punkterte Descadeillas fullstendig legenden om Saunières eventyrlige skattefunn. Men det stoppet ikke de skattejegere som *ville* tro på myten.

Det stoppet heller ikke en engelsk TV-produser ved navn Henry Lincoln. Under en sommerferie i Frankrike i 1969 hadde han kjøpt og lest Gérard de Sèdes bok om skatten i Rennes-le-Châteaux, og ble

fra da av "hekta" på historien. Han kontaktet Gérard de Sède, og brukte ham som hovedkilde til en TV-dokumentar produsert og sendt i 1970. I de følgende år opprettholdt han kontakten med de Sède, og produserte flere programmer, basert på nye "opplysninger" som de Sède fóret ham med. Lincoln hadde nå tydeligvis identifisert seg så uttrykkelig med de Sèdes teorier at det ikke var rom for noe tilbaketog, heller ikke da Descadeillas avsløring av de Sèdes myteproduksjon ble publisert i 1974.¹⁰

¹⁰ Flere steder i *Hellig blod, hellig gral* røper forfatterne at de ikke var helt fri for grunnleggende tvil på "Priuré-dokumentenes" seriøsitet. Her er et knippe slike utsagn: a) "... den informasjonen som ble publisert i bokform, var verken tilfeldig eller vilkårlig – og i hovedsak var det heller ikke resultatet av uavhengig forskerarbeid. Det meste så ut til å stamme fra én kilde ... som delte ut nøyaktige mengder med informasjon omtrent som dråper fra en pipette og etter en forhåndsoppsatt plan. ... Mange av disse informasjonsbitene kom ut under forskjellige navn. På den måten ble det dannet et overfladisk inntrykk av en rekke forskjellige forfattere som alle bidro til å bekrefte og gi troverdighet til de andre. ... Noen forsøkte å etablere et troverdighetens skjær, å skape interesse og danne en psykologisk ramme av forventning som skulle få folk til å holde pusten til neste avsløring kom." (s. 228). b) "Av og til var vi fristet til å avskrive det hele som en omfattende spøk, et påfunn eller en bløff av helt usedvanlige dimensjoner." (s. 227). c) Om Lionel Burrus, en av forfatterne innrangert blant Priuré-dokumentene: "Dette brevet fra Lionel Burrus kunne absolutt se ut som om det var skrevet av en lett sinnsforvirret person." (s. 230). d) "Burrus sier ikke nøyaktig i hvilken romerskkatolsk bulle disse sitatene skal ha stått, vi kunne ikke få bekreftet innholdet. Hvis sitatene er ekte, er de av stor betydning. Teksten ville i praksis være et uavhengig vitnesbyrd fra romersk-katolske kilder om raseringen av Château Barberie i Nevers. (s. 231). e) Om S. Roux: "Det virket i alle fall som om han hadde overgått Burrus i tåpeligheter." (s. 232). "Nærmere studium overbeviste oss om at dette faktisk var nok et oppfinnsomt Priuré-dokument – laget med overlegg for å mørklegge, forvirre og erte, og for å spre rykter om at noe skjebnesvanger monumentalt var forestående. Uansett gav skrevet på sitt oppsiktsvekkende og eksentriske vis antydninger om dimensjonene på de spørsmål som var involvert. Hvis S. Roux hadde rett, var ikke våre undersøkelser begrenset til aktivitetene rundt en lite tilgjengelig, men uskyldig ridderorden som hadde overvintret inn i vår tid. Om han hadde rett, kunne våre undersøkelser på en eller annet (sic!) måte vise seg å ha relevans for internasjonal politikk på høyere plan." (s. 233).

Lincoln skaffest seg i stedet to nye medarbeidere: "Richard Leigh ... var roman- og novelleforfatter med universitetsksamener i litteraturvitenskap ... [og] Michael Baigent, en universitetsutdannet psykolog som nylig hadde forlatt en vellykket karriere som fotojournalist for å arbeide full tid med et filmprosjekt om tempelridderne."¹¹

Disse tre forfatterne "forsket" nå videre på saken, i den tro at Sion-ordenen ikke bare var en historisk virkelighet siden 1099, men at den hadde hatt de stormestre som Plantard påstod, og at Sion-ordenen var den skjulte maktfaktor bak så godt som alle uforklarte fenomener i europeisk historie siden Jesu tid.

Resultatet av disse spekulasjoner publiserte de i 1982 i form av boken *Hellig blod, hellig gral*. Her overgikk de alle sine forgjengere når det gjaldt antagelser om hvilke fenomener i historien, kjente og ukjente, som kunne forklares ut fra Plantards Sion-orden og merovingernes ukjente historie, og på et helt bestemt punkt innførte de en helt ny teori, som selv ikke Plantard eller de Sède hadde fremsatt: De tre engelske forfatterne hevdet nå at merovingerne, den første frankiske kongeætten, i sin tur nedstammet fra Jesus selv! Dette, mente de, gav den merovingiske kongeætten – og dermed

f) "I løpet av vårt arbeid med denne saken hadde vi gjentatte ganger støtt på Plantards navn. Det så i det hele tatt ut til at stort sett all informasjon som var sluppet ut i løpet av de siste 25 år eller så, på en eller annen måte kunne føres tilbake til ham. I 1960 ble han for eksempel intervjuet av Gérard de Sède og snakket om en internasjonal hemmelighet som var skjult i Gisors. I løpet av de neste ti år ser det ut til at han har vært en sentral kilde for de Sèdes bøker om både Gisors og Rennes-le-Châteaux." (s. 244).

g) "På dette punkt følte vi at vi var på gyngende grunn, og teksten i Priuré-dokumentene begynte å se ganske tvilsom ut. Vi kjente til påstandene fra de moderne rosenkreuzerne i California og andre av dagens organisasjoner som *post faktum* hevder å ha et stamtre hvis begynnelse ligger innhyllet i antikkens tåke, og som omfatter en rekke av verdenshistoriens mest berømte navn" (s. 140).

Man kan bare beklage at forfatterne ikke fulgte opp denne intuitive og svært velbegrunnede skepsis. Hadde de gjort det, ville de, i stedet for å bli naive offer for den politiske og historiske bløff fra Plantard og hans venner, kunnet gjøre et virkelig nyttig stykke gravende journalistikk. Ifølge Jean-Luc Chaumeil, som fungerte som kontaktperson da de tre forfatterne av *Hellig blod, hellig gral* møtte og intervjuet Plantard, advarte Chaumeil dem og sa at Plantard var en bedrager og Sion-ordenen en fiksjon. Se P. Briel, "Pierre Plantard" (jfr. note 3 ovenfor).

¹¹ *Hellig blod, hellig gral*, s. 15–16.

Plantard og hans familie – en helt spesiell stilling blant alle europeiske kongeslekter. Plantard og hans familie hadde en mer fornem avstamning enn noen andre. De representerte Jesu egne etterkommere!

Nå hadde jo de Sède hevdet at merovingerætten stammet fra Benjamins stamme. Jesus, derimot, var av Juda stamme og Davids ætt. Forfatterne løste dette problemet elegant ved å påstå at det var Maria Magdalena Jesus hadde giftet seg med! Maria Magdalena var av Benjamins stamme, hevdet de; dermed var Jesu ekteskap med henne et "dynastisk" ekteskap mellom de to dominerende kongelige familier blant jødene. Og dermed hadde de forsynt den stakkars Pierre Plantard, høyreekstremisten og antisemitten, med en for ham selv sikkert nokså overraskende verdighet: Han var den mest sentrale nålevende representant for det jødiske Jesus-dynastiet, og dermed en klar kandidat til å overta den franske trone i nær fremtid. Tiden er moden for noe slikt, sier forfatterne.

Sion-ordenens rolle i fremtidens Europa

Forfatterne av *Hellig blod, hellig gral* har følgende visjon for Sion-ordenen: "De politiske systemer og ideologier som tidlig i dette århundre så ut til å love så mye, har alle mer eller mindre spilt fallitt – fra kommunisme, sosialisme og fascisme til kapitalisme og *vestlige demokratier*¹² – alle har de på et eller annet vis forrådt sine løfter, avlet kynisme i stedet for entusiasme og feilet i å fylle de drømmer de skapte. ... Det finnes også en stadig mer intens søken etter mening og følelsesmessig tilfredsstillelse, leting etter en åndelig side ved livet og etter noe man virkelig kan tro på. ... Det finnes også en stadig større trang til en *sann leder*¹³ – ikke en *Führer*, men en slags vis og mild åndelig skikkelse, en prestekonge som menneskene trygt kan gi sin tillit til. ... En slik atmosfære burde være perfekt egnet til å oppfylle Prieuré de Sions overordnede målsetninger. Det plasserer Sion i den stilling at de kan tilby et alternativ til de eksisterende sosiale og politiske systemer. ... I den utstrekning det kunne tilfredsstille behov som dagens systemer ikke engang erkjenner, ville det meget vel kunne fremstå som svært attraktivt. ... Hvordan ville Jesu etterfølgeres komme [og inntakelse av tronen] bli tolket? For et mottagelig publikum kunne det vel bli oppfattet som Guds annet komme til jorden."¹⁴

På slutten av 1800-tallet, sier forfatterne, var Sion-ordenen (som da var alliert med Habsburgerne) på nippet til å realisere sin politiske målsetting, som var

¹² Min utheving.

¹³ Min utheving.

¹⁴ *Hellig blod, hellig gral*, s. 453–54. Dette er 1982-utgavens konklusjon.

gjeninnføring av det eneveldige monarki, "et slags teokratisk Europas forenede stater som skulle styres i fellesskap av habsburgerne og av en radikalt omdannet kirke. Dette opplegget ble kullkastet av den første verdenskrig og det faktum at kontinentets regjerende kongehus ble styrtet som en følge av krigen. Men det er ikke urimelig å anta at Sions nåværende målsettinger noenlunde tilsvarer [disse]." Disse målsettingene omfatter, tror forfatterne, "et teokratisk, forenet Europa; en trans- eller paneuropeisk konføderasjon sammenføyd til et moderne imperium som skal regjeres av et dynasti av Jesu etterkommere. Dette dynastiet ville ikke bare sitte på en trone med politisk eller verdslig makt, men antakelig også på Sankt Peters trone i Roma. Under denne høyeste makt ville det formodentlig bli organisert et nettverk av kongedømmer eller fyrstedømmer bundet sammen av dynastiske allianser og ekteskap – et slags moderne føydalsystem... Og selve prosessen med å styre vil formodentlig ligge hos Prieuré de Sion – som vil kunne ta form av for eksempel et europeisk parlament utrustet med utøvende og/eller lovgivende myndighet."¹⁵

Man gnir seg i øynene ved lesningen av disse linjer, og samtidig er det svært mye i boken som faller godt på plass når man har dette som bakgrunn. *Hellig blod, hellig gral* fremtrer som et politisk propagandaskrift for Pierre Plantard og hans fiktive Sion-orden, og overtar, tilsynelatende uten motforestillinger, Plantards anti-demokratiske, fascistiske og rojalistiske ideologi. Noe så irrasjonelt som blodslinjer og avstamning blir i denne boken en overordnet politisk legitimering av makt og herredømme, og forfatterne anser den klart mytiske og irrasjonelle dimensjonen ved dette som noe av styrken i deres konsept. På denne bakgrunn ser man den reelle grunn bak forfatternes intense engasjement for tesen om at Jesus grunnla et kongedynasti sammen med Maria Magdalena. Hele konseptet brukes til å begrunne at et antatt nålevende, men skjult, kongedynastis overordnede status i forhold til alle andre: Bare Plantard og hans dynasti nedstammer i direkte linje fra Jesus!

Antisemitt og fascist på Europas kongetrone?

Slik har det altså gått til at en stormannsgal ubetydelighet som Pierre Plantard, antisemitten og fascisten, er blitt lansert som den mulige innehaver av det forente Europas konge- og prestetrone av tre engelske gral-jegere – *fordi* de tror at han nedstammer fra Jesus og Maria Magdalena! (Noe han selv aldri har påstått.) At de har *godtatt* hans fiktive avstamning fra merovingerne og faktisk betrakter ham som kongskandidat, fremgår av

¹⁵ *Hellig blod, hellig gral*, s. 451.

måten de skildrer sitt første møte med ham på (sidene 248–51).

De forteller at Plantard antydte at Sion-ordenens "hemmelighet" ville gjøre det mulig "å gjennomføre en omfattende samfunnsmessig forandring. Plantard påstod ... at det i den nærmeste fremtid ville komme til en dramatisk omveltning i Frankrike – ikke som en revolusjon, men som en radikal forandring i samfunnets institusjoner slik at monarkiet kunne gjeninnføres. ... Ganske stille, med den største selvfølgelighet og uten noen som helst tvil forsikret Plantard oss ganske enkelt om at slik ville det gå."¹⁶

For enhver oppegående leser vil det måtte stå klart at her er det virkelig Plantard, den virkelige Plantard, den franske antidemokrat og høyreekstreme monarkist, som snakker. Det er ikke det minste ufattelig. Det ufattelige er at tre engelske forfattere som gjør krav på å være seriøse både som historikere, politikere og teologer, har kjøpt dette tøvet som om det var realiteter. De har derved gjort seg til litterære løpegutter for en politisk agenda som har en umiskjennelig brunfarge, og en stormannsgal fantast som hadde fortjent å forsvinne fra historiens arena ganske ubemerket.

Kongelig eller feministisk agenda?

Jeg skal nedenfor kommentere de historiske absurditetene forfatterne gjør seg skyld i når de forsøker å lese middelalderske og oldkirkelige kilder som "bevis" for den påståtte avstamning av merovingerne fra Jesus og Maria Magdalena. Men før vi går videre med dette, faller det naturlig her å skyte inn noen ord om de ideologiske sidene av Dan Browns *Da Vinci-koden*.

Det er ingen tvil om at Dan Brown har overtatt de viktigste historiske teoriene som Baigent & Co har hentet fra "Prieuré-dokumentene", samt deres eget tillegg om merovingernes herkomst fra Jesu ekteskap med Maria Magdalena. Men Dan Brown er en politisk korrekt amerikaner, og ser selvsagt at den nokså brunfargede politiske ideologien som markedsføres i *Hellig blod, hellig gral*, er fullstendig uspiselig for et amerikansk publikum. Altså fjerner han de fleste spor av opphavsmannens – Plantards – ideologiske formål med Sion-ordenen, og tillegger ordenen en helt ny og politisk langt mer gangbar ideologi. Hos Dan Brown kan man lese at Sion-ordenen i virkeligheten har hatt en *feministisk* agenda helt fra begynnelsen. Poenget med avstamningen fra Jesus og Maria Magdalena er slett ikke kongelige ambisjoner for antatte etterkommere av Jesus. Nei, poenget er at disse etterkommerne – kjernen i Sion-ordenen – helt fra

begynnelsen har vært dyrkere av det kvinnelige og det kvinneliges guddommelighet!

I *Da Vinci-koden* forsvinner Jesus ganske fort i bakgrunnen, mens Maria Magdalena plasseres i forgrunnen. Det er hennes jordiske levninger som bør tilbes. Man skal legge merke til hvordan *Da Vinci-koden* slutter. Bokens mannlige helt, Harvard-professor Robert Langdon, tar midlertidig avskjed med bokens kvinnelige hovedperson, Sophie Neveu, som han er blitt forelsket i – med løfte om snarlig gjensyn og formodentlig ekteskap. Og Sophie Neveu er ingen annen enn Maria Magdalenas siste moderne etterkommer! Men boken slutter før dette realiseres; den slutter med at Langdon til slutt lokaliserer "gralen" – Maria Magdalenas jordiske levninger – under den pyramideformede inngangsfoajeen til Louvre (bygget av François Mitterand – også han en støttespiller for Sion-ordenen, må vite!). "Med en plutselig følelse av ærefrykt falt Robert Langdon på kne. Et øyeblikk syntes han at han hørte en kvinnes stemme ... all tidens visdom ... som hvisket til ham fra avgrunnen."¹⁷

Man kan vanskelig undertrykke den tanke at Pierre Plantard, Sion-ordenens oppfinner, ville ha blitt ganske forbløffet om han hadde hatt anledning til å lese Dan Browns blomstrende fremstilling av ordenens ultramoderne feministiske agenda. Men det fikk han aldri anledning til, Plantard døde i 2000, tre år før Browns bok så dagens lys. Det var nok klokt av Brown å vente med denne politiske omskolering av "ordenen" til Plantard var død. Plantard kunne jo ellers ha gjort krav på en slags copy-right på ordenen, siden den unektelig var hans eget påfunn. Kanskje han også ville hatt del i Browns royalty-inntekter, slik han i sin tid krevde i forhold til de Sède?

Fantasifull middelalder-forskning

Leseren synes kanskje ikke det er bryet verdt å gå særlig grundig inn på den tolkning av middelalderske kilder som forfatterne av *Hellig blod, hellig gral* presterer, når man vet det som er presentert ovenfor. Det er jeg enig i, likevel vil jeg bruke noen få linjer til en nærmere karakteristikk av forfatternes metode, deres fremgangsmåte og argumentasjonsstrategi i den del av boken som beskjeftiger seg med middelalderen. Her unngår de stort sett å bruke de historiske kildene som vanlige historikere bruker, og det av en svært enkel grunn: Disse kildene er totalt tause om merovingernes avstamning, og gir intet som helst holdepunkt for at

¹⁶ *Hellig blod, hellig gral*, s. 249.

¹⁷ *Da Vinci*, s. 492.

merovingernes slekt er videreført i klare slektslinjer til i dag.

Det er derfor helt andre kilder forfatterne av *Hellig blod, hellig gral* bruker, nemlig slikt som litteraturvitere og historikere enstemmig betrakter som *sagn, legender, og ren diktning*. Slike tekster leser forfatterne ut fra den forutsetning at de jo på forhånd *vet* – basert på Plantards Sion-dokumenter og deres egen frie spekulasjon – at merovingerne nedstammet fra Maria Magdalena, som utvandret fra Israel til Marseille med sine barn.

Spørsmålet for disse forfatterne blir da: Kan man tenke seg en *allegorisk* lesning av legendene om merovingerdynastiets grunnlegger, en lesning som *bekrefter* forfatternes teori? Og kan man tenke seg en allegorisk lesning av 1100-tallets diktning om den hellige gral som likeledes *bekrefter* forfatternes teori? Svaret er innlysende: En tolkning av disse tekstene som er fremkommet ved at teorien *forutsettes som korrekt*, vil naturligvis "bekrefte" den.

Ett eksempel: Merovingernes første konge, Merovech, hadde ifølge legenden to fedre. Først ble hans mor besvangret ved sin mann Chlodion. Men så tok hun seg en svømmetur, og ble besvangret en gang til, denne gangen av et sjøuhyr som kom fra den andre siden av havet. Aha! – sier våre venner, her har vi *bekreftelsen* i kildene på at vår teori er riktig. På billedlig vis forteller denne historien om at Jesus-dynastiet, som hadde kommet over Middelhavet fra Palestina, giftet seg inn i Merovinger-dynastiet. Det er jo opplagt! Ja, men bare dersom dette er noe man på forhånd *vet*, uavhengig av legenden.

Tar man utgangspunkt i legenden, og i den høyst diskuterte forutsetning at det bak legenden skjuler seg en konkret historie, er antallet konkrete historier man kan postulere som bakgrunn for legenden, i realiteten uendelig. Like sannsynlig som forfatternes teori er for eksempel den teori at legenden gjenspeiler at en marokkansk konge kom over Middelhavet og besvangret en merovingisk prinsesse, eller at... osv. Antallet slike mulige tolkninger er uendelig. Med andre ord: Med dette som historisk "metode" kan man få bekreftet hva som helst.

Det samme gjelder forfatternes tolkning av gralsromanene fra slutten av 1100-tallet og de første tiår av 1200-tallet. Det er ingen tvil om at disse diktverkene handler om *en konkret gjenstand* som blir kalt "gralen": enten det fat som inneholder den innviende oblat, Jesu legeme som gis i nattverden; eller det beger som Jesus brukte under den første nattverd, og/eller det beger Josef av

Arimatea brukte til å samle opp blodet som rant fra spydsåret i Jesu side.¹⁸

Men ettersom forfatterne av *Hellig blod, hellig gral* ikke kan bruke denne likefremme mening i tekstene til sine formål, postulerer de at gral-romanene har en dypere, allegorisk mening. I noen av middelaldertekstene, hevder de, kalles gralen "sangraal", som betyr "den hellige gral" [*san* er kortform av latin *sanctus*, hellig, på italiensk og spansk]. La oss nå anta, sier forfatterne, at det opprinnelige ordet nettopp er sangraal, og ikke graal alene, og at tolkningen av dette sammensatte ordet som *san-graal, hellig gral*, er en *misforståelse*, og at ordet opprinnelig var ment å skulle ha disse komponentene: sang-raal eller *sang-real*. Da ville den opprinnelige betydningen være "kongelig blod"! Og da blir gralsfortellingene mer brukbare for Baigent & Co, for da handler de om videreføringen av det kongelige blod fra Jesu etterkommere, og Maria Magdalena blir den første legemliggjøring av gralen. Hun var "begeret" som samlet opp Jesu kongelige blod, og videreførte det!

Uheldigvis for forfatterne lar denne teorien seg etterprøve, og viser seg da å være feilaktig på samtlige punkter: (1) I de eldste litterære belegg for ordet gral forekommer det *alene*, ikke i sammensetningen "hellig gral". (2) Sammensetningen "sangraal" er ikke belagt i fransk middelalderlitteratur. (3) Det gammelfranske ord for blod – på gralsfortellingenes tid – var ikke *sang*, som forfatterne tror, men *sanc*, uttalt sank. Dersom det sammensatte ordet *sanc-real* var blitt feilaktig delt til *san-creal*, skulle gralen het kral, ikke gral. (4) Opphavet til ordet gral er ikke en språklig misforstått deling av det sammensatte sangreal. Opphavet er kjent, det er det latinske ordet *gradalis*, som betyr tallerken eller tallerkenformet beger.¹⁹

¹⁸ I den første gralsfortellingen, skrevet av Chrétien de Troyes omkring 1185, synes gralen å være den "monstrans" som nattverdoblaten oppbevares på; senere refererer ordet til begeret med Jesu blod. Det som står fast, er at gralen alltid refererer til nattverden og den frelsende betydning av Jesu død på korset. Jfr. Helge Nordahl, *Chrétien de Troyes: Gralsfortellingen eller Romanen om Perceval* (Thorleif Dahls Kulturbibliotek). Oslo: Aschehoug & Co. 1991, s.259 og 265.

¹⁹ Se *The Concise Oxford Dictionary of Current English* (6th ed., 1976) til oppslagsordet *Grail (Holy)*. Jfr. til hele dette avsnittet den meget kompetente gjennomgang av forfatternes teori fra et fransk-filologisk synspunkt av Christine Meklenborg Salvesen (doktorgradsstudent som forsker på overgangen fra gammelfransk til klassisk fransk) i *Vårt Land* 31. januar 2005, s. 24: "Jakten på den hellige kral?" Hun konkluderer blant annet: "For forfattere som fremsetter høyst kontroversielle teorier basert på fransk middelalder, ville det ... vært en ubetinget fordel om de hadde kjennskap til tidens språk

Det kan se ut som Dan Brown i *Da Vinci-koden* har innsett at dette sangreal-beviset for at gralen i virkeligheten er Maria Magdalena, ikke er spesielt overbevisende. Han nevner teorien, men supplerer den med en ny. Han tar utgangspunkt i den udokumenterte påstand at det "gamle" symbolet for kvinne er en åpen v, og siden den åpne v'en jo ligner på et beger, er det opplagt at gralen opprinnelig siktet nettopp til Maria Magdalena! At han med denne teorien fullstendig slår i hjel teorien til Baigent & Co, har han muligens ikke tenkt over. For dersom Browns teori er riktig, må jo ordet "gral" i betydningen "beger" være det *opprinnelige* i gralslegendene, og ikke ordet "sang-real" i betydningen "kongelig blod", slik Baigent & Co hevder.

Jeg skal ikke trette leseren med flere konkrete eksempler. Jeg nøyer meg med en generell påpekning angående forfatterens metode når de nærmer seg virkelig *historiske* kilder fra middelalderen. Forfatterne gjengir først historiske påstander i Prieuré-dokumentene, finner deretter at disse *delvis* overensstemmer med opplysninger i andre kjente historiefremstillinger, og slutter av dette at Prieuré-dokumentene er korrekte også i det som *ikke* kan støttes i andre, uavhengige kilder. De overveier ikke engang den enkleste forklaring: at Prieuré-dokumentenes opphavsmann har flettet sammen kjent historisk informasjon med sine egne fantasier, og at informasjonen i disse dokumentene derfor dels kan, dels ikke kan, bekreftes av andre kilder.²⁰

Så snart bokens forfattere finner en historisk verifiserbar opplysning blant alle fantasiene i Prieuré-dokumentene, proklamerer de entusiastisk: "Ilgjen hadde Prieuré-dokumentene blitt støttet av

og litteratur. Teoriene i Hellig blod, hellig gral tåler på ingen måte språklig etterprøving."

²⁰ Et talende eksempel på forfatterens naïve bruk av Prieuré-dokumentene har man på sidene 144–48. Her argumenterer forfatterne for at den listen over de *åtte* første stormestrene i Sion-ordenen (fra 118 til 1190) som finnes i Prieuré-dokumentene må bygge på innsideinformasjon, og ikke kan være avhengig av de listene som finnes hos moderne historikere, for de regner med *ti* navn og til dels andre årstall. *Altså* er det bevist at listen i Prieuré-dokumentet må være autentisk! Uheldigvis røper forfatterne noen sider senere (side 168 og i note 16 til denne siden) at Prieuré-dokumentets liste er identisk med listen som er inneholdt i en fransk frimurer-historikk fra 1815 – nettopp den type kilde som man lett kan forestille seg at forfatteren av Prieuré-dokumentet har brukt. Men når forfatterne har kommet til side 168, har de glemt at de ennå ikke har bevist at Prieuré-listen er korrekt; de antar dette uten videre, og bruker den som bevis for at listen i frimurer-historien fra 1815 er korrekt!

uavhengige kilder." (s. 289). Det er omtrent som om jeg skulle hevde at det i årene 1–30 levde en person i Israels land som het Jesus, og at hans fars virkelige (men hemmelige) navn var Petter Antonsen. Siden min opplysning om Jesus støttes av en "uavhengig kilde", vanligvis kalt Det nye testamente, bør også min opplysning om Petter Antonsen være korrekt!

Spørsmålet om Jesu familie og slektninger.²¹

Jeg skal kommentere det som blir hevdet om Jesus selv og hans familie i *Hellig blod, hellig gral*. Det er i korthet dette: Jesus giftet seg med Maria Magdalena og fikk barn med henne; ett av disse barna kan ha vært Barrabas. Maria Magdalena nedstammet fra Benjamins stamme; den éne av de to stammene som hadde kongelige ambisjoner i det gamle Israel, og fortsatt hadde det på Jesu tid.²² Jesus selv var av Juda stamme og Davids slekt, den andre kongelige slektslinjen. Gjennom ekteskapet med Maria Magdalena ble de to kongelige dynastiene forent.

Barna som ble frukten av dette ekteskapet ville være av dobbelt kongelig herkomst, og ville ha et høyst legitimt krav på Israels trone i Jerusalem. Dette ville jøder flest gladelig ha akseptert, men det var uakseptabelt for romerne, og det var som en farlig jødisk tronarving Jesus ble korsfestet av Pilatus. Innskriften på korset, "Jødernes konge", var slett ikke ironisk ment. Litt inkonsekvent hevder forfatterne like fullt at Pilatus sannsynligvis var med på det komplottet som resulterte i at folk flest trodde Jesus døde på korset, mens han i virkeligheten bare ble bedøvet, og deretter tatt ned av korset levende, og brakt i sikkerhet i Josef av Arimateas grav. Deretter levde Jesus i beste velgående i flere år, kanskje ble han nærmere 80 år gammel. "... En australsk journalist [har] satt frem en interessant og overbevisende teori om at Jesus døde i festningen Masada da den falt for romerne i 74 e.Kr. – på et tidspunkt da han ville vært bortimot åtti år gammel" (s. 392).²³

²¹ I de følgende avsnitt har jeg gjort meg nytte av deler av en tekst som professor Karl Olav Sandnes og jeg i fellesskap har skrevet: *Hellig blod, hellig gral*. Artikkelen kan leses på www.DaVincikoden.info

²² Begge påstandene er helt udokumenterte: Det finnes ingen gode kilder som sier at Maria Magdalena var av Benjamins stamme; det finnes ingen belegg for at det var knyttet messianske forventninger til denne stammen på Jesu tid. Forfatterne konstruerer her helt på frihånd.

²³ For at leseren skal få et realistisk inntrykk av hvor "overbevisende" denne teorien er, gjengir jeg her

Til forskjell fra Jesus, reiste imidlertid hans øvrige familie (Maria Magdalena, hennes barn, og hennes bror Lasarus, foruten Josef av Arimatea, som også var en slektning av Jesus) etter en tid over Middelhavet og til Marseilles. Her grunnla de et jødisk konge-dynasti, som senere giftet seg inn i det første frankiske kongedynastiet, merovingerne.

Hvilke kilder?

La oss forutsette at dette er riktig alt sammen. Da har vi et problem: Hvorfor er det *ingen kilder* fra oldtiden, eller fra noen senere tid, som forteller denne historien? Hvorfor forteller alle tilgjengelige kilder en helt annen historie, nemlig at Jesus virkelig døde på korset, og at hans grav senere ble funnet tom fordi han hadde oppstått fra de døde (slik at ingen var i stand til å finne eller fremvise liket). Overfor denne fortellingen har forfatterne av *Hellig blod, hellig gral* et forklaringsproblem. De må forklare at noen hadde et behov for å *dikte opp* at Jesus virkelig døde på korset, når han altså ikke gjorde det. Og disse som diktet dette opp, var ifølge Baigent & Co Jesu egne *tilhengere*. Jesus var altså ikke død, men flertallet av hans tilhengere påstod at han var det!

Her er det tydelig at forfatterne sliter tungt for å finne en god grunn til at flesteparten av Jesu tilhengere skulle dikte opp hans død. Det nærmeste de kommer, er følgende: Da Jesu forsøk på å bestige tronen i Jerusalem ble mislykket, mente flertallet av hans tilhengere at for å bringe Jesu budskap ut i den hellenistiske verden, måtte Jesus selv forvandles til en typisk hellenistisk gude-skikkelse. Og for å kunne bli guddommeliggjort, måtte han først dø. Den som utformet denne nye læren om Jesus, var Paulus. De fire evangeliene i Det nye testamente bygger på denne Paulus-versjonen av budskapet (s. 396–97). Her ble alt som hadde med Jesu menneskelighet og hans kongelige avstamning å gjøre, konsekvent fjernet, det var uinteressant.

forfatterens egen fotnote: "Joyce, *Jesus Scroll* [London 1975]. Forfatteren [D. Joyce] hevder at mens han var i Israel, ble han bedt om å smugle ut av landet en stjålet rull fra Masadautgravningene. Selv om han nektet å gjøre dette, hevder han å ha sett rullen. Den var signert Yeshua ben Ya'akob ben Gennesareth, som beskrev seg selv som åtti år gammel, og som la til at han var den siste av de rettmessige konger av Israel (s. 22). Navnet oversettes til Jesus av Gennesaret, sønn av Jakob. Joyce identifiserer forfatteren som Jesus av Nasaret." Det tror jeg gjerne at Joyce gjør, selv om Jesus var ett av de vanligste jødiske navn på hans tid, og selv om Jesu far het Josef og ikke Jakob. Den angivelige rullen er det for øvrig bare Joyce som hevder å ha sett. Hans bok må regnes som fiksjonslitteratur.

Enhver som har lest Matteus- eller Lukas-evangeliet, eller Paulus-brevene, vet at forfatterne her ganske enkelt tøver. Hos Matteus, som hos Lukas og Paulus, er Jesu kongelige herkomst fra David så langt fra fjernet, den er tvert imot et viktig poeng hos dem alle tre. Ja, det er fra disse samme kildene og ingen andre at forfatterne av *Hellig blod, hellig gral* i det hele tatt kjenner til Jesu davidiske avstamning!

Levde Jesus videre på jorden?

Men forfatterne har større problemer enn dette. De må nemlig forklare hvordan Jesu jødiske tilhengere kunne dikte opp at han døde på korset, og deretter selv tro på denne løgningen, og få mange andre til å tro på den, *når Jesus vandret levende omkring fremdeles*.

Det er et historisk faktum at følgende budskap ble forkynt i Jerusalem, i Galilea, og etter få år i de fleste større byer i det romerske riket: "Jesus fra Nasaret ble korsfestet i Jerusalem under Pontius Pilatus. Han døde og ble begravet. Tre dager senere ble graven funnet tom. Det var fordi Jesus hadde stått opp fra de døde og var blitt tatt opp til himmelen og nå sitter ved Guds høyre hånd i himmelen."

Det er et ubestridelig historisk faktum at dette budskapet ikke bare ble forkynt, men også at mange trodde på det, i Jerusalem, i Galilea, i alle deler av Midtøsten og i de fleste større byer i Romerriket. Hvordan skulle det vært mulig, dersom Jesus vandret rundt i Israels land til han ble nærmere åtti år gammel? Han ville vært et bokstavelig talt lys levende dementi av hele hovedpoenget i det kristne budskap. Ethvert oppegående menneske kunne avvist budskapet ved å si: Ja, men han lever jo fortsatt, og vi har kona og ungene iblant oss. Det kan være tvil om mange ting angående den tidlige kristendom, men ikke om dette: Det som ble forkynt om Jesu skjebne etter korsfestelsen, var kort og godt uforenlig med at han levde videre på jorden.

Det er for meg aldeles ubegripelig at forfatterne simpelt hen ikke har tenkt på denne problemstillingen. Ett sted er de like i nærheten av å gjøre det. Det er i følgende avsnitt: "For dem som spredte den nye myten [om Jesu død og oppstandelse], ville [Jesus-]familiens eksistens raskt kunne ha blitt noe mer enn bare en irrelevant bagatell. Den kunne ha blitt en mulig skadelig faktor av skremmende omfang. For familien – som kunne gi førstehånds vitneutsagn om hva som virkelig og historisk hadde foregått – ville ha utgjort en alvorlig trussel mot myten. Ja, basert på disse øyenvitneutsagnene kunne familien faktisk knuse hele myten. I kristendommens første tid måtte

derfor alt snakk om en adelig eller kongelig familie og deres stamtre, all diskusjon om politiske eller dynastiske ambisjoner undertrykkes for enhver pris. Og – ettersom man er nødt til å se de underliggende kyniske fakta i øynene – måtte denne familien som kunne komme til å forråde den nye religionen, utryddes” (s. 398).

Det er unektelig en viss logikk i det forfatterne her hevder; de har bare ikke tenkt tanken til sin logiske konsekvens. Gjør man det, er det vanskelig å unngå følgende konklusjon: Siden en levende Jesus på jorden – etter korsfestelsen – ville vært et knusende dementi av ”den nye myten”, måtte de første kristne først av alt utrydde Jesus selv. Ved selve sin eksistens ville Jesus og hans familie effektivt ha underminert det kristne budskap om hans død og oppstandelse.

Absurditeter

Dersom det forholdt seg slik med Jesus som disse forfatterne påstår, ville ”den kristne myten” aldri ha oppstått, og ville ikke ha blitt trodd av noen. Men den oppstod, og den ble trodd av mange, altså kan det ikke forholde seg slik som forfatterne hevder. Helt til disse forfatterne publiserte sin bok i 1982, gikk kritikk av kristendommens sannhet stort sett ut på at Jesus riktig nok døde på korset, men at det ikke var sant at han deretter oppstod fra graven. Å ta stilling til den kritikken er en sak for seg, og vil ikke bli drøftet her. Men det må jo sies at denne kritikken ikke har de enorme forklaringsproblemene i forhold til kristendommens opprinnelse som forfatterne av *Hellig blod, hellig gral* har. De fleste som betviler kristendommens sannhet, betviler *oppstandelsens* sannhet, ikke det at Jesus virkelig døde. Det er et standpunkt som ikke vikler seg inn i alle de absurditetene som disse forfatterne tvinges til å hevde.

Ikke bare er de nødvendige konsekvensene av forfatternes påstander absurde og uten noen dekning i det foreliggende kildemateriale fra antikken; de inneholder også en besynderlig inkonsekvens. Når forfatterne legger så stor vekt på at Jesus giftet seg og fikk barn, er det fordi de trenger denne teorien om avstamning for å grunnngi legitimiteten til disse Jesu etterkommere i *aktuell europeisk politikk*. (Jfr. ovenfor om Pierre Plantard). Men hvis det er avstamning fra David som er det store poeng, hvorfor er det da så avgjørende at denne avstamningen må gå nettopp gjennom *Jesus*?

Hvorfor akkurat Jesus?

Jesus var ikke den eneste kongskandidat i sin tid. Han hadde jo for eksempel både brødre og onkler, og navnene på noen av dem kjenner vi. Han hadde fettere, tremenninger og firmenninger, og av Davids

ætt var de alle sammen. Hvorfor skulle videreføringen av Davids ætt stå og falle med at nettopp *Jesus* fikk etterkommere? Her har forfatterne, uten selv å være klar over det, overtatt et synspunkt fra ”den kristne myten” som de ellers så iherdig bekjemper, nemlig forestillingen om at Jesus på en eller annen måte var *enestående*, den *eneste* som på legitimt vis kunne videreføre kongslinjen fra David. Og innenfor den ”kristne myten” er Jesus ganske riktig enestående. Det enestående ved ham er begrunnet i tre forhold: (1) hans død på korset, (2) hans oppstandelse, og (3) i hans guddommelighet. Men nå tror jo disse forfatterne ikke på Jesu død på korset, ikke på hans oppstandelse, og ikke på hans guddommelighet. Hvordan begrunner de da at det skulle ha noen spesiell betydning at de moderne etterkommerne av David også var etterkommere av *Jesus*? Det var jo mange flere som var av Davids ætt på Jesu tid, og til forskjell fra Jesus, vet vi at mange av dem var gift og hadde barn.

Jesu brødre og slektninger

Uheldigvis for forfatterne er vi faktisk ganske godt underrettet om Jesu familie og nære slekt, dels gjennom spredte opplysninger i Det nye testamente, dels gjennom utdrag av andre kristne skrifter, gjengitt i Eusebius’ *Kirkehistorie* (skrevet i de første tiår av 300-tallet).²⁴ Når jeg nå gjengir noen av disse opplysningene, ber jeg leseren hele tiden ha teorien i *Hellig blod, hellig gral* in mente: Boken hevder at Jesu nære familie kjente sannheten om at Jesus ikke døde på korset, og at han var et helt vanlig menneske og ikke guddommelig. De stod derfor i den *skarpeste konflikt* med dem som fulgte Paulus & Co når disse hevdet at Jesus var guddommelig, og hadde dødd på korset og var oppstått fra de døde.

Paulus sier i Galaterbrevet at han etter en tid som forkynner av kristendommen måtte sikre seg at det budskapet han forkynte, hadde dekning hos dem som ledet den første kristne menigheten i Jerusalem. En av de tre høyeste lederne der var *Jesu bror* Jakob. Paulus sier i Galaterbrevet at de tre lederne i Jerusalem – Jakob, Jesu bror; Peter og Johannes – anerkjente Paulus’ budskap som sant og rett (Gal 1,18f; 2,1–10). I sitt første brev til menigheten i Korint forteller Paulus at noe av det første han ”mottok” som lære – rimeligvis fra urmenigheten i Jerusalem – var følgende: ”at Kristus døde for våre synder etter skriftene, at han ble begravet, at han stod opp den tredje dag etter skriftene, og at han viste seg for Kefas [= Peter], og

²⁴ Jeg viser her til den nyeste og beste studie av opplysningene om Jesu familie i disse kildene: Richard Bauckham, *Jude and the Relatives of Jesus in the Early Church*. Edinburgh: T&T Clark, 1990.

deretter for de tolv. Deretter viste han seg for mer enn fem hundre brødre på en gang. Av dem lever de fleste, men noen er døde. *Deretter viste han seg for Jakob...* "(1 Kor 15,3–7). I den tidligste menigheten i Jerusalem har tydeligvis *Jesu bror Jakob* vært kjent som ett av hovedvitnene til Jesu oppstandelse!

Da kretsen av de tolv apostlene gradvis gikk i oppløsning som følge av naturlig død, forfølgelser og eksil, var det nettopp *Jesu bror Jakob* som trådte fram som menighetens naturlige leder. Hans autoritet ble anerkjent og respektert omtrent over alt i den tidlige kirken. Et håndfast uttrykk for det har vi i Det nye testamente, i Jakobs brev. Enten det er skrevet av Jakob selv eller en nær medarbeider i hans navn, så beviser det den høye og aktede stilling Jakob hadde i så godt som hele den tidlige kirken. Riktignok var det spenninger mellom tilhengere av Jakob og Paulus, men de spenningene gjaldt spørsmål om hvor mye av Moseloven hedningene skulle overholde, ikke budskapet om Jesu død og oppstandelse.

Da Jakob ble martyr, antakelig i 62 e.Kr., valgte kirken i Jerusalem *Jesu fetter Simeon* som ny leder av menigheten. Simeons far Klopas var en bror av Josef, Jesu far. Om dette forteller Hegesippus ca. 190 e. Kr.: "Etter Jakobs martyrdød ... kom de av Herrens apostler og disipler som ennå levde fra alle kanter, og de møtte Herrens jordiske slektninger. Flere av disse levde ennå. Sammen rådslo de om hvem som var verdig til å bli Jakobs etterfølger [som leder for menigheten]. Enstemmig kom de fram til at Simeon, Klopas' sønn, var verdig til å bestige bispestolen" (Hist. eccl. III,11).

Senere sier Hegesippus at menigheten i Jerusalem var helt ortodoks i sin tro og praksis *så lenge den ble ledet av Jesu slektninger*; senere kom det rivaliserende bispekandidater, og menigheten opplevde splittelse. Deretter sier han også at han selv – med Jerusalem-menighetens ortodokse tro som målestokk – besøkte menighetene i Korint og Roma, og kunne konstatere at de hadde den samme ortodokse tro.

Den informasjon jeg her har gjengitt, må forfatterne av *Hellig blod, hellig gral* ha kjent. Men de velger å fortie den, fordi den fullstendig punkterer deres oppkonstruerte bilde av en dødelig konflikt mellom Jesu slektninger og resten av kirken.

Tidlig på 200-tallet forteller den kirkelige forfatteren Julius Africanus at Jesu slektninger hadde en god forklaring på den tilsynelatende motsigelsen mellom Jesu stamtavler hos Matteus og Lukas, og at de deltok aktivt i den kristne forkynnelsen, særlig i Galilea. De var stolte av sin avstamning fra David,

og forkynte Jesus som den rette Messias av Davids ætt – som alle andre kristne forkynnere gjorde. På bakgrunn av dette er det lett å se hvilken kapital feilslutning det er når Baigent & Co tenker seg at etter korsfestelsen droppet "kirken" alle krav på at Jesus var en rett Messias av Davids ætt. Det gjorde den aldeles ikke; at Jesus var kongen av Davids ætt gikk tvert om inn som en viktig del av alle tidlige kristne bekjennelser. Dette røper forfatterne ufrivillig at de egentlig er klar over. Etter at de har sagt at Paulus guddommeliggjorde Jesus og førte an i å skape myten om ham (s. 397), sier de (s. 426) at de kjetterne som visste sannheten om Jesu herkomst, gjerne viste til "den høyt respekterte Paulus som hadde snakket om "Jesus Kristus, vår Herre, som menneske kommet av Davids ætt" [Rom 1,3]."

Så snart man gjør det som forfatterne av *Hellig gral, hellig blod* ikke har gjort, nemlig å se nærmere på *hele* det foreliggende kildemateriale uten på forhånd fastlagte oppfatninger, viser deres konstruksjon seg å være totalt uten grunnlag i kildene. Ja, mer enn det, den er direkte uforenlig med de kildene vi har. I kildene møter vi Jesu nærmeste slektninger, inkludert hans brødre, som ledere for den "ortodokse" kirken; vi møter dem som talsmenn for det Baigent & Co kaller "den nye myten". Derimot finnes ikke den ringeste antydning i kildene om at Jesu slekt skulle representere en alternativ oppfatning som kirken for øvrig gjorde sitt beste for å undertrykke. Men på ett punkt har forfatterne rett: Slik måtte det ha vært, om forfatternes konstruksjon var riktig. Altså er den ikke det.

Det er etter dette ikke nødvendig å bruke mye tid på forfatternes svært anstrengte forsøk på å finne bevis på Jesu ekteskap med Maria Magdalena i Det nye testamente selv. Ingen har noen gang kommet på den idé at bryllupet i Kana i virkeligheten var Jesu eget bryllup med Maria Magdalena (Joh 2,1–10). Johannes forteller enkelt og greitt at Jesus, hans disipler og hans mor Maria, var *gjester* i bryllupet. Men våre venner Baigent & Co vet naturligvis bedre; de vet jo på forhånd at Jesus giftet seg; og siden det ikke er noen annen bryllupsfortelling i evangeliene som "passer" bedre, velger de denne hos Johannes. Dermed har de "bevis" for at de har rett: Johannes forteller i virkeligheten om Jesu eget bryllup med Maria Magdalena!

Nå er forfatterne åpenbart klar over at svært få vil oppfatte dette som noen overbevisende dokumentasjon. De ser seg derfor om i litteraturen som ble skrevet etter nytestamentlig tid – kanskje det finnes bedre "beviser" der?

De undertrykte kildene

Hellig blod, hellig gral forfølger også her sitt hovedsynspunkt: Den romerske kirke under keiser Konstantins ledelse iverksatte en storstilet undertrykkelse av sannheten om Jesus, hans ekteskap og etterkommere. Forfatterne er så fiksert på at kirken alltid er ledet fra Roma, at de også lokaliserer Konstantins storstilte "sensurvirkosomhet" til Roma. Det virker som de aldri har hørt om Konstantinopel ["Konstantins by", innviet i 330 e.Kr.], Romerrikets nye hovedstad fra og med Konstantin, og det virker ikke som om de vet at Konstantin i virkeligheten var svært forsiktig med hva han foretok seg i Roma, for ikke å utfordre den gamle hedenske maktelite der unødvendig. "Kirken" er for disse forfatterne alltid og til alle tider "den romersk-katolske kirke", "Roma", eller "Vatikanet". Dette er uvitenhet på høyt nivå.

Samlingen av de nytestamentlige skrifter er i følge forfatterne av boken et uttrykk for maktkirkens undertrykkelse av annerledestenkende. Dette er også deres forklaring på at fortellingen om Jesu giftermål og hans etterkommere er totalt ukjent i hele den oldkirkelige perioden. Forklaringen er at alle kildene som inneholdt denne historien, ble forsøkt utslettet av keiser Konstantin og hans maktkirke etter vedtaket om Jesu guddom under kirkemøtet i Nikea 325 e. Kr.

Det forfatterne her gjør, er at de finner opp to historiske "fakta" som gjensidig forutsetter hverandre, men som begge er totalt uten kildegrunnlag i oldtiden. Først hevder de at det fantes fortellinger om Jesu etterkommere. Så hevder de at når dette ikke kan bekreftes i kilder fra oldtiden, er det fordi kildene som fortalte denne historien, ble utslettet av Konstantins kirke, "særlig i Roma". Ingen av disse påstandene har noe som helst kildegrunnlag. Det forfatterne her gjør, kan sammenlignes med følgende: Jeg påstår at det sitter en svart katt i gyngestolen min. Når en gjest innvender at han ikke kan se noen katt der, forklarer jeg at det er fordi en trollmann har gjort katten usynlig. Det er uten videre klart at med dette som metode kan man bevise omtrent hva som helst. Det er også ganske innlysende hvorfor ingen historiker av fag har kunnet ta disse forfatterne alvorlig.

Det faktiske forhold er at verken Konstantin eller kirkemøtet i Nikea hadde noe som helst med avgrensningen av nytestamentlige skrifter å gjøre. Forfatterne røper at de heller ikke er helt sikre på dette, for på s. 399 kommer de i skade for å si at det var kirkefaderen Ireneus som avgrenset Det nye testamente på 180-tallet e.Kr.! Det siste kommer i det minste den historiske sannhet en god del nærmere, men heller ikke dette er korrekt. Hvilke

skrifter som skulle bli med i Det nye testamente, og hvilke ikke, ble aldri vedtatt på noe kirkemøte eller av noen enkeltperson, men var resultatet av en prosess der mange menigheter i alle deler av kirken var inne i bildet, og der utvalgskriteriene var helt åpne og faktisk svært fornuftige: Skrifter fra det første århundre e.Kr., som ble ansett som forfattet av apostler eller deres medarbeidere, ble regnet som troverdige. Andre skrifter, brev eller "evangelier", som var forfattet senere, ble ikke tatt med, enten de stemte med de nytestamentlige skriftene i innhold eller ikke.

Denne prosessen var i hovedsak avsluttet lenge før Konstantin, og lenge før hans "maktkirke" var etablert. Det var martyrkirken, ikke maktkirken, som gav oss Det nye testamente. Og martyrkirken hadde ingen sentral maktinstans som kunne utrydde og undertrykke alternative skrifter. Hvilke alternative skrifter som fantes i det annet og tredje århundre e. Kr., har vi faktisk ganske god kunnskap om. Heller ingen av dem inneholder noe om Jesu angivelige kjødelige etterkommere.

At forfatterne her motsier seg selv og ikke har oversikt over sine forskjellige påstander, er intet enkeltstående tilfelle. Ifølge forfatterne var det først på kirkemøtet i Nikea 325 e. Kr. at det ble avgjort at Jesus var guddommelig. Forfatterne har her øyensynlig glemt at de på side 397 sa at det var *Paulus* (i 50-årene e. Kr.) som i sine brev gjorde Jesus til Gud!

Generelt hevder forfatterne at det på Konstantins tid (altså de første tiår av 300-tallet), foregikk en storstilet utrensning av alternative skrifter, og at de vi nå har i Det nye testamente var gjenstand for en like storstilet sensur og omskrivning. Forfatterne synes ukjent med det elementære faktum at så godt som alle nytestamentlige skrifter er bevart til denne dag i håndskrifter som er skrevet flere tiår før år 300, altså lenge før den påståtte konstantinske sensur. Disse *førkonstantinske* håndskriftene er viktige som tekstgrunnlag for alle moderne bibeloversettelser.

Markus-evangeliet

Forfatterne anfører som nærmest sensasjonelt at Markus-evangeliet slutter på to måter i håndskriftene. De fleste håndskrifter slutter med vers 20 i kap. 16, mens noen av de eldste slutter allerede i vers 8 i samme kapittel. Dette, som i over 150 år har hørt med til alle teologers barnelærdom, og som det er tatt høyde for i alle moderne bibelutgaver ved at versene 9-20 er satt i parentes, presenteres i boken som det slående bevis på at Markusevangeliet ble "redigert, sensurert og omskrevet" (s. 352).

I realiteten beviser fenomenet intet annet enn at den opprinnelige slutt på Markusevangeliet i 16,8 av mange ble oppfattet som svært abrupt, og at noen senere føyde til en slutt som bygger på de andre evangeliene og Apostlenes gjerninger. Dette skjedd høyst sannsynlig lenge før Konstantin; og han har altså heller intet med dette å gjøre. I hele evangeliet for øvrig, før 16,8, er det ingen tegn på den sensur-aktivitet som forfatterne hevder. Vi minner igjen om at de eldste håndskriftene er fra midten av 200-tallet.

Like meningsløs er forfatterens bruk av det såkalte "Hemmelige Markusevangeliet" som bevis på omfattende omskriving av Markus på ordre fra Konstantin. På 1940-tallet oppdaget en amerikansk forsker (Morton Smith) en tekst som var skrevet på innbindingen til et annet manuskript i et bibliotek i Jerusalem. Teksten ga seg ut for å være et brev av Klemens av Aleksandria (ca. 180 e.Kr.) angående et angivelig hemmelig skrift. Forfatterne gjengir prisverdig den teksten som Smith fant (s.349–351). Smith har selv ment at det han fant, var et hemmelig Markusevangelium. Ingen andre enn Smith har sett manuskriptet, og han fant det aldri igjen selv heller. Det eneste som finnes, er Smiths eget avskrift. Det debatteres om det er ekte eller hvem som har lurt hvem i denne forbindelse. La det ligge her; det er knapt mulig å vite med sikkerhet.

Forfatterne av *Hellig blod, hellig gral* vet imidlertid altfor mye på bakgrunn av dette fragmentet. Klemens skriver nemlig i følge denne omstridte teksten at Jesus i Betania møtte en kvinne hvis bror nettopp var død. Jesus gikk med henne til graven, og ropte på ham. Den unge mannen kom ut av graven. Han inviterte Jesus med hjem til seg, for han var rik. Han gikk kledd i et likklede, og Jesus ble hos ham om natten og lærte ham hemmeligheten om Guds rike. En bibelleser vil her kjenne igjen Lasarusfortellingen fra Joh 11 (kanskje også Joh 3 om Jesus og Nikodemus som samtalte om Guds rike nattetid), noe forfatterne riktig påpeker. Dette er ukontroversielt; derimot er det ikke selvsagt hva man kan bygge på en slik oppdagelse. Forfatterne av boken konkluderer ut fra dette at fortellingen om Lasarus er *fjernet* fra Markusevangeliet. Til dette er det minst to ting å si:

A) Forholdet mellom Markusevangeliet og Johannesevangeliet (den eneste evangelist som har denne fortellingen) er i følge stor samstemmighet blant bibelfortolkere slik at Markus er skrevet tre til fire årtier *før* Johannesevangeliet. Allerede det gjør resonnementet vanskelig.

B) Vi har mange eksempler på såkalte evangelieharmonier i oldkirken; altså evangelieutgaver hvor man kombinerte fortellinger

fra ulike av de fire evangeliene i Det nye testamente. Den enkleste måten å forklare tekstfragmentet fra "Den hemmelige Markus" på, er å anta at dette var en tekst som kombinerte fortellinger fra Markus-evangeliet med fortellinger fra Johannes, og at en slik harmonisert utgave av Markus må stamme fra tiden etter både Markus og Johannes, altså det annet århundre. Og uansett hvordan man forklarer dette, er det ingen ting i dette som kan brukes til å vise forfatterens tese om et Jesusdynasti som kirken har renset bort fra tekstene

Ingen spor i kildene

Jeg har ovenfor nevnt forfatterens hovedforklaring på at hele det antikke kildematerialet er ukjent med fortellingen om Jesu etterkommere: En storstilet kirkelig sensur under Konstantin sørget for at alle slike kilder ble utryddet. Men her motsier forfatterne seg selv. De er nemlig klar over at vi har mye kildemateriale *i behold* som utvilsomt måtte ha falt som offer for en slik eventuell utryddelse. Og da ville det vært meget kritisk for forfatterens hovedtese, dersom vi *heller ikke i disse kildene* finner spor av en slik fortelling. Det gjør vi faktisk ikke, men forfatterne prøver å gi inntrykk av det motsatte.

De røper dessuten at de har kjennskap til et annet saksforhold som egentlig gjør tanken på en effektiv kirkelig sensur umulig. De sier at Konstantin på slutten av sitt liv ikke sympatiserte med de ortodokse, men med Arius og hans tilhengere. Og disse mente, ifølge forfatterne, at Jesus bare var et vanlig menneske, og de tenkte svært jødisk om hans herkomst og betydning.²⁵ Og etter Konstantin var keiserdømmet ariansk i mange år, og i 360 var det ikke en eneste ortodoks biskop igjen i Romerriket. Hva skulle i denne perioden hindret en hel flora av skrifter å se dagen, som gav oss den "sanne" versjonen om Jesus? De hadde jo nå Romerriket og dets makt på sin side! Her har forfatterne igjen et stort forklaringsproblem, som de ikke engang gjør forsøk på å løse.

²⁵ Dette medfører ikke riktighet. Forfatterens bilde av Arius og hans tilhengere er svært misvisende, og virker som det er konstruert på frihånd, uten kjennskap til kildene. Forfatterne følger sitt vanlige prinsipp: Siden Arius & co. ble dømt som vranglærere av kirken, mente de "sikkert" det samme som forfatterne mener om Jesus og hans herkomst. Uheldigvis for forfatterne er vi godt informert om Arius og hans lære. Han ville tatt like sterkt avstand fra oppfatningene til Baigent & co. som noen ortodoks kirkefader.

Nag Hammadi-tekstene og gnostiske evangelier

De griper i stedet til et halmstrå: De peker på de såkalte Nag-Hammadi-tekstene. Disse, sier de helt korrekt, stammer fra det fjerde århundre etter Kristus, altså Konstantins tid og litt senere. Og i disse tekstene, sier de, møter vi en mer menneskelig og mindre guddommelig Jesus, og dessuten klare indikasjoner på hans ekteskap med Maria Magdalena.

Enhver sakyndig leser gnir seg i øynene når man leser dette. Nag-Hammadi-tekstene er, stort sett (og særlig de tekstene forfatterne bruker), *gnostiske* tekster. At de er gnostiske, betyr blant annet at de er preget av en særegen form for mystikk, og at de konsekvent *avviser* det materielle skaperverk som ondt. (Dette går igjen hos de katariske kjetterne på 1200-tallet i Frankrike, som forfatterne korrekt påpeker.) Gnostikerne avviste derfor ekteskapet og forplantningen, de mente dette var å gå i den onde skapergudens felle. Det er i *disse skriftene* – av alle! – at forfatterne av *Hellig blod, hellig gral* mener at man finner de beste historiske belegg for at Jesus giftet seg og fikk barn! Det kommer av at de konsekvent misforstår språkbruken i disse skriftene.

Det er et velkjent fenomen at mystikere som er asketer og avviser konkret sex, ofte bruker et sterkt *erotisk* språk når de omtaler *åndelige* relasjoner. Dette finner vi også i noen av de gnostiske tekstene.²⁶ Dette er sannsynligvis forklaringen på at allerede noen av kirkefedrene, som leste de samme tekstene, på feilaktig grunnlag beskyldte gnostikerne for å være seksuelt løsslupne. Baigent & Co gjør seg skyld i den samme misforståelse av de gnostiske tekstene, slik at de tar dette mystiske erotiske språket helt bokstavelig.

Er det noe som ville fylt de gnostiske forfatterne av disse tekstene med den største avsky, så er det tanken på at Jesus skulle ha giftet seg og fått barn. Og derfor er det da heller intet, intet som helst, i disse tekstene som så mye som antyder noe slikt. Det er et ganske stort paradoks at når Baigent & Co skal finne antikt kildemateriale som skal bevise en mer menneskelig, en mindre guddommelig Jesus, da går de til kildemateriale som fullstendig tar fra

²⁶ *Hellig blod, hellig gral* legger særlig vekt på noen få utsagn i Nag Hammadi tekstene der det heter at Jesus elsket Maria mer enn andre kvinner. Dersom dette skulle bety at han konkret var gift med henne, måtte man, ifølge samme tolkningsregel, også måtte hevde at han i tillegg var gift med den mannlige disippel som "Jesus elsket" ifølge Johannes-evangeliet. Altså var Jesus både bigamist og åpen bifil – i våre dager utvilsomt svært politisk korrekt, men i sin egen tid og sitt eget jødiske miljø helt opplagt håpløs som religiøs og moralsk autoritet.

ham hans menneskelighet og gjør ham til "ren" guddom.

Det samme problem har forfatterne når de i den samme gnostiske litteraturen leter etter "bevis" for at Jesus ikke døde på korset. Det er riktig at vi i enkelte skrifter fra oldkirkens tid finner utsagn om at Jesus ikke døde på korset (det var enten en annen, eller han døde bare tilsynelatende). Men den begrunnelsen som i kildene gis for dette synet, direkte eller indirekte, er hele veien den samme: En død på korset ville være uforenlig med Jesu *guddommelige* natur. Gud kan ikke dø. Altså har disse kildene en oppfatning av Jesus som er stikk motsatt den som *Hellig blod, hellig gral* tillegger dem.

Diskusjon eller sensur?

Jeg har nå argumentert ganske utførlig for at forfatterne av *Hellig blod, hellig gral* totalt mangler kildebelegg i antikke kilder for det de påstår om Jesu ekteskap. Jeg har videre argumentert for at det som de hevder fant sted, umulig kan ha funnet sted i lys av de kildene vi faktisk har. Jeg vil til slutt føye til et argument for følgende synspunkt: Det kan umulig kan ha eksistert kilder som hevdet det samme som forfatterne hevder, men som senere har gått helt tapt.

Argumentet er følgende: Vi vet en god del om hvilke "alternative" syn som var på markedet i oldtiden, og som avvek fra den form for kristendom som etter hvert etablerte seg som den seirende. Hvordan vet vi det? Fordi kirkens ledere engasjerte seg i *heftig debatt* med disse alternative synene. Kirkens ledere i førkonstantinsk tid hadde ingen maktmidler de kunne bruke mot tilhengerne av slike avvikende syn. Ingen andre midler enn å *diskutere* saken, og *argumentere* mot det de betraktet som vranglære. Og det gjorde de. De valgte aldri den strategi å tie noe i hjel eller belegge det med taushet. Slike bøker ble etter hvert en egen sjanger, som vi gjerne kaller "mot kjetterne".

Den som drev det lengst i så måte, en biskop på Kypros som het Epifanius, laget en oversikt over 80 (!) vranglærer, som han først fremstilte, og så argumenterte mot. Vi har derfor rimelig god oversikt over hvem som hevdet hva, når det gjelder alternative syn til kirkens "offisielle". Det avgjørende poeng i denne sammenheng er dette: Ikke noe sted i kirkefedrenes samlede skrifter refereres det til folk som hevder at Jesus giftet seg og fikk barn; ikke noe sted argumenteres det mot et slikt syn. Det ville man ventet, dersom det virkelig eksisterte noen som hevdet dette. Kirkefedrenes totale taushet om noe slikt er umulig å forklare, dersom en slik fortelling hadde eksistert i før-konstantinsk tid.

Et lignende problem har forfatterne for øvrig med hensyn til sin egen teori om en stor konspirasjon i vår tid, ledet av den katolske kirke. Forfatterne plasserer indirekte alle forskere som ikke kjøper deres egen teori, innenfor denne katolske konspirasjonen. Da må de hevde at ikke bare katolske forskere, men også protestantiske, jødiske, ateistiske, og mange svært kirke- og kristendomskritiske forskere, alle er med i en stor katolsk konspirasjon. I sitt forord av 1996 innrømmer forfatterne indirekte at *alle* forskere av fag, alle faghistorikere, uansett trosmessig posisjon, avviser denne bokens metode som uhistorisk. En påstand om at hele det internasjonale forskerlaug er offer for en katolsk konspirasjon, faller på sin egen urimelighet.

Et siste spørsmål

Det mest interessante spørsmål som *Hellig blod, hellig gral* reiser, er det *kulturfenomen* som både denne boken og *Da Vinci koden* er uttrykk for: Hva er det som fascinerer så mange ved denne type kvasivitenskapelig litteratur? Hvorfor får den så mange lesere? Hva kommer det av at til og med profesjonelle litteraturanmeldere i massemediene går på limpinnen og er så kunnskapsløse at de gir slike bøker glimrende kritikker?

Jeg tror det er mange grunner til denne fascinasjonen. Bøkene er godt skrevet, og som fiksjonslitteratur kan de måle seg med mye annet. Så får de en ekstra dimensjon ved påstanden om at dette faktisk *ikke* er fiksjon, men vitenskap på høyt nivå – faktisk *over* vanlig historievitenskap! – og spennende forskning om den mest sentrale person i vår kultur, kristendommens hovedperson. Bøkene skyter mot flere skiver som mange lesere i utgangspunktet har et anstrengt forhold til. For det første "den etablerte vitenskaps laug." For mange lesere er det utvilsomt en styrke ved *Hellig blod, hellig gral* at forfatterne ikke presenterer seg som faghistorikere og etablerte vitenskapsmenn, men som outsiders som utfordrer etablerte "sannheter" i vitenskapen, i dette tilfelle i historievitenskapen.

Dernest er naturligvis maktkirken, ortodoksiens voktere, de religiøse maktmenneskene, en takknemlig skyteskive. I slike bøker "avsløres" disse som vokterne av et bedrag; og mange vil føle at kirkens makt minker når bedraget "avsløres". Når mange mennesker fascineres av slike bøker, og gjerne tror på dem, er det antakelig fordi de i utgangspunktet har stor sympati for forfatternes kirkekritiske agenda. De fleste av oss er slik innrettet at dersom vi liker konklusjonene, er vi tilbøyelig til å se svært velvillig på argumentene, selv om de måtte være aldri så usannsynlige og

selvmotsigende. Blir de spennende anrettet, som i disse bøkene, og er vi i tillegg nokså kunnskapsløse på området, kan vi kjøpe mye.

Mer stoff om tematikken i denne artikkelen finnes i boka til Oskar Skarsaune:

***Den ukjente Jesus –
Nye kilder til hvem Jesus virkelig var?
Da Vinci-koden, Gralsfortellingene,
Thomasevangeliet, Q-kilden***

Boka ble utgitt i 2005 på Avenir forlag og er uten tvil den beste og mest omfattende behandling på norsk angående påstandene og teoriene i *Da Vinci-koden* og *Hellig blod, hellig gral*.